

BAĞRIYANIK ÖMER 1930

Mahmut Yesari 1895-1945

KİŞİLER

Ömer Beş yaşında küçük bir çocuk olan Ömer, ailenin tek çocuğu olarak annesi ve babasıyla birlikte yaşamaktadır. Aile içindeki şiddetli geçimsizlikten dolayı üzgündür, hem annesini hem de babasını çok sevmektedir ve ikisinden de ayrılmak istemez. Ancak işlerin giderek kötüleşmesiyle birlikte annesi ve babası boşanacak, başka kişilerle evlenecektir. Ömer'in üzüntüsü de gün geçtikçe artacak, hem anne ve babasının ilgisizliğine hem de üvey ailesinin sert tavırlarına dayanamayacaktır.

Bakır Efe Ömer'in babasıdır. Köyde saygı duyulan bir geçmişe sahip olan Bakır Efe, karısının söz dinlemez davranışlarından bezmiştir ve gün geçtikçe sinirli bir yapıya bürünmüştür. Sık sık karısını döver. Ömer'e düşkün olduğu için boşanma kararından sonra Ömer'i yanında tutmak için elinden geleni yapar ancak başka bir kadınla evlendikten sonra iyice bencilleşmiş, Ömer'in mutluluğunu umursamamaya başlamıştır.

Emine Ömer'in annesidir. Kocasıyla sürekli bir çekişme içerisinde olan Emine, onun söylediği şeylerin tam zıddını yapar. Bakır Efe'nin davranışlarından usanmıştır ancak oğlu Ömer'e çok düşkündür. Boşanmadan sonra Bakır Efe Ömer'i alıkoymuştur ve Emine de oğlunu geri almak için elinden geleni yapar. Fakat tıpkı Bakır Efe gibi zamanla Ömer'i unutmuş, yeni kocasının otoritesi altında yaşama tutunmuştur.

ÖYKÜ

Bakır Efe ve Emine arasındaki geçimsizlik artar Bakır Efe, yaşadığı köyde saygın bir isme sahip olduğu için hakkındaki dedikoduları önemsemektedir. Bu nedenle karısı Emine'yi, köyde adı çıkmış olan kadınlarla görüşmemesi için tembihlemiştir. Ancak Emine tüm uyarılara rağmen bu isimlerle görüşmeye devam eder. Bunu duyduğu günlerden birinde Bakır Efe eve gelmiş ve Emine'yi dövmeye başlamıştır. Ömer, hem annesini hem de babasını çok sevmektedir. Zira birbirlerine sinirli de olsalar, hem annesi hem de babası Ömer'e düşkündür. Ancak aralarındaki gerilim gün geçtikçe artmaktadır. Bakır Efe eve her geldiğinde bir başka bahaneyle Emine'yi dövmektedir. Ömer'in yüreğindeki acılar da giderek artmaktadır.

Bakır Efe'nin ayrılık planı İşlerin bu şekilde yürümeyeceğine artık emin olan Bakır Efe, Emine'den ayrılmaya karar vermiştir ve Ömer'i de yanında götürmek istemektedir. Ancak Emine'nin oğlunu kolay kolay bırakmayacağını bildiği için bir plan devreye koyar. Bu plana göre Bakır Efe, Emine'ye hiç karışmıyor gibi görünerek onun iyice sapıtmasına yol verecektir. Düşündüğü gibi de olur. Emine'nin köydeki kadınlarla görüşmesine hiç ses etmez, eve geldiğinde ona tek kelime bile etmez. Bu durumu fırsat bilen Emine de dışarıda daha çok vakit geçirmeye başlar ve köyün bütün sakıncalı görülen kadınlarıyla görüşür. Artık evde kavga yoktur ve annesi Bakır Efe'nin tutumuna şaşırırsa da Ömer bu duruma çok sevinmektedir. Kavganın dinmiş olmasını sevinçle karşılar.

Bakır Efe Ömer'i kaçıtır Köyün kadısına giderek boşanma davası açmayı planlayan Bakır Efe, bu planı iki yıl boyunca askıya almak zorundadır. Zira Ömer henüz beş yaşında olduğu için, yedi yaşına kadar annesinde kalması zorunlu bir karar olacaktır. Bu nedenle Ömer'i bir çiftlik evine kaçırmaya ve orada tutmaya karar verir. İyice gevşemiş olan Emine'yi yanına çağırır ve ondan ayrılmak istediğini söyler. Emine, Bakır Efe'nin Ömer'i kaçıracaklarını tahmin edemez ve yarın tekrar konağa dönmek üzere babasının evine gider. Ancak Emine çıkar çıkmaz planı yürürlüğe sokan Bakır Efe, Ömer'i adamlarıyla birlikte uzaktaki bir çiftliğe kaçıtır. Bunu duyan Emine çılgına döner ve Ömer'in yanına gitmek ister ancak ağabeyinin ısrarı nedeniyle evden dışarı çıkamaz. Ağabeyi Emine'nin adının çıkmasından korkmaktadır ve bu nedenle boşanma kararını beklemek gerektiğini düşünmektedir.

Boşanma davası sonuçlanır Bakır Efe Ömer'i iki yıl boyunca çiftlikte tutmayı ve böylece Emine'yi oyalamayı düşünmektedir. Bu süre içerisinde Ömer, Bakır Efe'nin adamlarıyla çiftlikte kalacaktır. Annesini göremediği için zaten üzgün olan Ömer, babasının boşanma süreci nedeniyle çiftliğe uğramaması üzerine babasına da hasret kalır. Şimdi Bakır Efe'nin adamları ve tuttuğu bakıcılarla çiftlik evinde günlerini geçirmektedir. Hem Emine'nin ağabeyleri hem de Bakır Efe ve adamları köyün kadısına baskı yapmaktadırlar. Malların paylaşılması konusunda işin içinden çıkamayan kadı, dava sonuçlanana kadar Bakır Efe'nin de Ömer'i görmesini yasaklar. Böylece Ömer'in aile sevgisine duyduğu üzüntü ve hasret de artmıştır. İki yıl boyunca çiftlik evinde Bakır Efe'nin adamı Hafız'la arkadaşlık kurarak kendisini avutur. En sonunda dava sonuçlanmış ve mallar paylaşılmıştır. Ömer artık yedi yaşına geldiği için babasında kalacaktır.

Bakır Efe'nin yeniden evlenme kararı Dava süresince Bakır Efe hem Ömer'i hem de işlettiği tarlaları ihmal etmiştir. Bütün bağ, bahçe ve tarlalar bakımsızlıktan kurumuştur. Bu durum Bakır Efe'yi telaşlandırır, maddi kaygılardan ötürü endişelenmektedir. Bu nedenle köydeki nüfuzlu isimlerden biri olan Halil Ağa'nın kızı Fatma'yla evlenmeye karar verir. Böylece hem maddi durumunu düzeltmeyi hem de yeni bir anne bularak Ömer'i avutmayı ummaktadır. Bakır Efe işleri yoluna koyduğunu düşünür ve mutludur ancak yeni karısı Fatma, Ömer'e kötü davranmaya başlamıştır. Bakır Efe kendisini başka kadınlarla eğlenceye verdiği için Ömer'in durumundan haberdar değildir. Evlendikten birkaç yıl sonra yeniden çocuk sahibi olur, Ömer'e bir üvey kardeş gelmiştir.

Yeniden evlenen Emine'nin Bakır Efe'ye komşu olması Bakır Efe'nin yeniden evlendiğini ve tekrar güçlendiğini duyan Emine, ağabeyinin isteği üzerine köydeki nüfuzlu ağalardan biriyle evlenmeyi kabul eder. Evliliğin hemen ardından kocasına ısrar ederek Ömer'e yakın bir eve taşınmaya ikna eder. Ömer bu duruma çok sevinir, Bakır Efe ise sesini çıkarmayarak göz yumar zira kendisini hovardalığa verdiği için keyfi yerindedir. Annesi de yeniden bir çocuk sahibi olmuştur. Ömer gündüzleri annesinin yanında geceleri ise babasının evinde geçirir. Annesi de yeniden bir çocuk sahibi olmuştur. Ömer'in annesinin evinden babasının evine koşturup durması İki tarafı da rahatsız etmemektedir. Ancak diğer yandan üvey annesinin ve üvey babasının Ömer üzerindeki baskıları da gün geçtikçe artmaktadır. Onlara hiçbir zararı dokunmasa da bir türlü beklediği sevgiyi göremez. Üstelik yeni evlatları ve aileleriyle meşgul olan Bakır Efe ve Emine, Ömer'e duydukları ilgiyi tümünden yitirmişlerdir. Artık Ömer üvey kardeşleri için oradan oraya koşuşturan bir çocuk haline gelmiştir.

Ömer'in intiharı Sıcak bir yaz günü susamış olan Ömer yalnız başına dolaşmaktadır. Kendisini ilk önce babası Bakır Efe'nin bahçesine atar, niyeti taze meyvelerden yemektir. Bağa girer girmez üvey kardeşi onu annesine şikayet eder. Bunun üzerine üvey anne Fatma, bağırarak Ömer'i kovar ve annesinin başına gitmesini söyler. Oradan koşarak uzaklaşan Ömer, bu sefer annesi Emine'nin başına girer, bağrındaki susuzluk henüz dinmemiştir. Ancak tam o sırada üvey babasının çılgınlığını ışırır. Üvey babası da Ömer'i kovalayarak annesinin başına gitmesini söyler. Ömer hem susuzluktan acı çekmekte hem de iki bağdan da kovulduğu için kahrolmaktadır. Ani bir kararla Kızılpınar'a koşar ve kendisini boşluğa bırakarak nehrin suları arasına karışır.

TEMALAR

Aile İlişkileri Ömer'in acı sonla biten hikayesinin altında yatan temel neden, aile ilişkilerindeki bencilliktir. Hem annesi hem de babası kendi çıkarlarının peşinde koştukları için çocuklarının mutluluğunu önemsememiş ve onu yalnız bırakmışlardır. Romandaki aile ilişkileri temasını güçlendiren bir diğer unsur da Ömer'in üvey ailesiyle yaşadıklarıdır. Ömer ne yapsa da üvey anne ve babasına yaranamamış, beklediği aile sevgisini bulamamıştır.

Köy yaşamı Romandaki bir diğer belirleyici tema, köy ağaları ve aralarındaki çekişmelerde somutlaşan köy yaşamıdır. Köydeki dedikodular ve kurnazlığa dayanan ilişkiler, Bakır Efe ve Emine arasındaki geçimsizliğin nedenlerinden biridir. Bununla birlikte ikili arasındaki ilişkiye köyün kadısı ve aileler arasında taraf tutan gruplar da dahil olmuştur. Toprağa bağlı yaşamın üst yapıda yansımaları bulan yozlaşmış ilişki biçimleri böylece Ömer'in hikayesine entegre edilmiştir.

KARAKTER ANALİZİ

Ömer (Bağrı yanık)

Karakter Ömer doğduğundan bu yana hep sıkıntı ve üzüntüyle büyümüştür, bu nedenle de yaşlılarından daha olgun bir karakter yapısına sahiptir. Yaşadığı sıkıntılar nedeniyle bağrı yanık ve hüznü yatkın bir yapısı vardır. Diğer yandan erken yaşta kazandığı acı tecrübeler nedeniyle yaşlı olan çocuklardan daha akıllı ve zekidir.

Aktivite Şiddetli bir geçimsizlik içerisinde olan anne ve babasıyla birlikte yaşamaktadır. Çoğu zaman ikili arasındaki kavgaları dindirmekle ve babasının dayacağına karşı annesini korumakla meşguldür. Anne ve babası ayrıldıktan sonra günün bir bölümünü annesinin evinde, diğer bölümünü babasının yanında geçirmeye bağlıdır. Aynı zamanda yeni doğmuş olan üvey kardeşlerinin işleri için koşturmaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Bağrı yanık Bakır Efe yine eve sinirli gelmiş ve Ömer'in annesini dövmeye başlamıştır. Kavga bittikten sonra aynı masada yemeğe otururlar. Ömer annesinin acılarını kendi yüreğinde hissetmiştir ve onun tüm kederini üstlenerek annesinin acılarını dindirmek ister. "Ömer sininin kenarında, anasıyla babasının ortasına oturmuş, vakit vakit anasına bakıyor ve bu bakışlarla onun yüreğindeki zehirleri içmek, sızılarını dindirmek istiyordu.

Olgun Bakır Efe oğlu Ömer'in küçük yaşına rağmen olgun bir karaktere sahip olduğunun farkındadır. "Bakır Efe, oğluna yan yan bakıyordu. Ömer'in bakışları, sözleri hiç de beş yaşında bir çocuk bakışı, sözü değildi. Babasıyla anası arasındaki geçimsizlik, sanki onu daha beşikte iken kendi yaşında çocukların bilmeyecekleri, bilmeleri lazım gelmeyen şeyleri öğretmişti. Hayat acılarının, insanları terbiye etmesi gibi, anasının densizlikleri, babasının huysuzlukları, Ömer'in manevi yaşını umulmayacak kadar arttırmıştı."

Bakır Efe (Sinirli/Huysuz)

Karakter Çabuk sinirlenen, huysuz bir karakter yapısına sahip olan Bakır Efe, ağalığın da verdiği kudretle gözünü kavgadan sakınmayan bir kişiliktir. Karısı Emine üzerinde bir otorite kurmak ister, köyde adının çıkmasını istememektedir. Dik başlı ve gözü pek karakteri nedeniyle köydeki herkes ondan çekinmektedir.

Aktivite Karısı Emine ve oğlu Ömer'le aynı evde yaşayan Bakır Efe, bağ bahçe işlerini tek başına sürdürmektedir. Son zamanlarda Emine hakkında artan dedikodularla uğraşmaktadır. Ayrılık kararı aldıktan sonra Ömer'i Emine'nin elinden kurtarmak için planlar yapar. Bu nedenle iki yıl boyunca köyün kadısını kendi tarafına çekmek için uğraşır.

ÖRNEK ANILAR

Sinirli/Huysuz Kocasını Bakır Efe'nin eve sinirli geldiğini gören Emine, onun hiddetini dindirmek için Ömer'in uyuduğunu söylemiştir. Bakır Efe öyle hiddetli bir karaktere sahiptir ki, Ömer dışında onun hiddetini hiçbir şey dindiremez. "Her şeye kızan ve kızınca gözü kararır etrafını kasıp kavuran Efe, yalnız çocuğuna karşı zayıftı... Bakır Efe kim bilir gene neye kızmıştı? Artık huy etmişti, bir hiç için ateş püskürüyor; kanlı gözlerini devirerek bağırıyor, taşıp köpürüyordu."

Dik başlı Emine, Bakır Efe'den ayrılıp ağabeyi Mehmet Tekeli ağanın evine dönmüştür. Tekeli ağa bu işe önce sinirlense de, sonrasında Bakır Efe'nin dik başlı oluşundan dolayı ailesine uygun bir damat olmadığını hatırlayıp sevinmeye başlar. "Emine'nin Bakır Efe'den ayrılması, onun senelerden beri istediği şeydi. Bakır Efe sert, inatçı ve dik başlı bir adamdı. Boyunduruğa girmez, koltuk altında yaşamazdı. Mehmet Efe, Tekeli ağalarına damat olacak adamın biraz da uysal, sessiz, söz dinler biri olmasını istiyordu."

Emine (Şirret)

Karakter Bakır Efe'nin sinirli oluşunu bilmesine rağmen Emine, kavga çıkarmaktan asla geri durmaz. Köydeki diğer kadınlarla görüşmeyi sürdür. Yapısı şirretliğe, kavga çıkarmaya ve huysuzluğa yatkındır. Aynı zamanda davranışlarını kontrol edemeyen ve yer yer densizliğe varan bir kişiliğe sahiptir.

Aktivite Ev işleriyle ilgilenmekte olan Emine, oğlu Ömer'e düşkündür ve onun bakımıyla ilgilenir. Ancak diğer yandan Bakır Efe'nin zıddına gitmek için köydeki diğer kadınlarla sık sık görüşmektedir. Zaman zaman onları evine davet eder. Diğer zamanlarda ise köy yakınında kadınlarla birlikte eğlence düzenlemektedir.

ÖRNEK ANILAR

Şirret Bakır Efe, Emine'yi dizginlemek için elinden geleni yapmıştır ancak başarılı olamaz. En sonunda Emine'nin şirretliğinden usanarak ayrılmaya karar verir. "Kocasını yıllarca çekmiş, sonunda usanç getirmişti. Halbuki Emine gerilememiş, ayak diremiş, yıkılmaz, sırtı yere gelmez koca Efe'yi yere sermişti. Bakır Efe'nin susmasını, Emine kendi şirretliğinden yılgınlığa, dilinin şerrinden bezginliğe hamlediyor ve bu yılgınlığın, bezginliğin epey zamandır sürmesini bozgun sanıyordu."

Densiz Bakır Efe'nin huysuz ve sinirli yapısı yetmezmiş gibi Emine'nin densizliğe varan hareketleri, Ömer'in kederine keder katmaktadır. Böylece Ömer iki ateş arasında kalmış gibidir. "Emine densiz, Bakır Efe huysuzdu. Gün geçtikçe, birinin hırçınlığı, diğerinin de titizliği artıyordu. Bakır Efe çocukluğunda bile emretmeye alışıkta. Ama Emine de nazlı büyümüşü. O da buyruk kendisinde olsun istiyordu. Bu iki ateş arasında yanan Ömer, Ömer'di."